

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de initiatiefnemer van de initiatiefnota over een duurzame toekomst voor vis en visser (Kamerstuk 34 526, nr. 2).

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Vermeij

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
De Vos

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	7
II Antwoord / Reactie van de initiatiefnemer	7

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD- fractie hebben kennisgenomen van voorliggende initiatiefnota van het lid Koşer Kaya. Bij deze willen zij waardering uitspreken voor het feit dat het lid Koşer Kaya de toekomst van de Nederlandse visserij en de zeeën met deze initiatiefnota agendeert en hiertoe voorstellen doet. Over deze voorstellen hebben deze leden wel vragen en zij plaatsen enkele kanttekeningen bij de uitgangspunten. Ondanks de waardering voor de initiatiefnota zijn zij van mening dat de initiatiefnota niet altijd recht doet aan alle inspanningen van de Nederlandse visserijsector om de visserij te verduurzamen. Daarnaast herkennen deze leden zich niet altijd in het door de initiatiefnemer geschetste beeld van de Nederlandse visserijsector en de conditie van de Nederlandse wateren.

Los van de concrete beslispunten willen de leden van de VVD-fractie weten of de initiatiefnemer erkent dat het Nederlandse visserijbeleid duurzame visserij als referentiekader heeft. Erkent de initiatiefnemer dat dit, gesteund door Europese regelgeving, al lang prioriteit is en zal blijven voor de toekomst? Zo nee, kan de initiatiefnemer dit dan nader onderbouwen?

Graag willen deze leden van de initiatiefnemer weten hoe zij de innovaties van de Nederlandse vissers beoordeeld. Zijn er andere landen zijn die het in haar ogen beter doen? Zo ja, dan zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd naar de voorbeelden uit deze landen. Hoe beoordeelt de initiatiefnemer het beleid van Europa?

Deze leden vragen de initiatiefnemer een overzicht te geven van de gebruikte bronnen en onderzoeken voor deze initiatiefnota. In welke mate is er gebruik gemaakt van geverifieerd onderzoek van de International Council for the Exploration of the Sea (ICES)? Indien er geen gebruik gemaakt is van onderzoeken van ICES, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie vragen of de initiatiefnemer kan aangeven op welke wijze met deze nota invulling wordt gegeven aan de versterking van de innovatie- en concurrentiepositie van de Nederlandse visserijsector? Op welke wijze wordt een gelijk Europees speelveld bevorderd?

De leden van de VVD-fractie vragen de initiatiefnemer om een nadere toelichting ten aanzien van de beslispunten onder het kopje ««Duidelijke Koers»». Hoe zou dit er in de praktijk concreet uit gaan zien voor de Nederlandse visser en op welke maatregelen doelt de initiatiefnemer? Daar op voortbouwend, hoe ziet de initiatiefnemer de rol van de Nederlandse overheid in deze? Wat is de rol van Europa in deze?

Op het terrein van de huidige natuur(beschermings)-wetgeving hebben deze leden ook enkele vragen. Kan de initiatiefnemer aangeven waarom deze wetgeving niet voldoet en waar zij dit precies op baseert? Kan de initiatiefnemer dit met nadere feiten en cijfers onderbouwen? Onder het kopje ««Biodiversiteit»» wordt aangegeven dat er snel dergelijke voorzieningen moeten komen. Kan de initiatiefnemer aangeven wat zij daarmee bedoelt? En op welke termijn?

Ook willen de leden van de VVD-fractie graag een nadere toelichting zien op de beslispunten genoemd onder het kopje ««Breng oesterriffen terug»». Op welke concrete maatregelen doelt de initiatiefnemer, wat is de rol van de Nederlandse overheid in deze en tot slot, wat betekenen deze beslispunten voor de Nederlandse visser? Wat is de rol van Europa in deze?

Voor wat betreft de onderzoeken die voor deze initiatiefnota zijn gebruikt, willen deze leden graag weten of er ook andere onderzoeken en/of statistieken zijn betrokken, naast de cijfers uit 2014 van het Wereldnatuurfonds, op grond waarvan de initiatiefnemer concludeert dat er in de Waddenzee sprake is van een onvoldoende balans tussen natuur, economie en recreatie. Kan worden toegelicht hoe bovenstaande redenering zich verhoudt tot huidige maatregelen die natuurbescherming voorop stellen, namelijk dat 25% van de Waddenzee niet voor bodemvisserij toegankelijk is om de flora en fauna op de bodem te beschermen? En dat tijdens voedselarme jaren voor planten en dieren de vangst op mosselen en andere schelpdieren wordt gestaakt? En natuurlijk de quota waar vissers zich aan dienen te houden?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de initiatiefnemer constateert dat er sprake is van gebrek aan coördinatie en onderzoek met betrekking tot de Waddenzee. Maar is daar niet het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW) voor opgericht, waar zowel het Ministerie van Economische Zaken, Rijkswaterstaat, de Waddenprovincies en verschillende natuurorganisaties aan verbonden zijn? Wat ontbreekt er aan de invulling van dit programma? En daar op voortbouwend, welke aanvullende voorstellen worden er door initiatiefnemer nu precies voorgesteld? Deze leden vragen dit specifiek omdat Ecomare, Wageningen Universiteit en Deltares ook regelmatig onderzoeken uitvoeren. Wat ontbreekt er volgens de initiatiefnemer dan momenteel en waar roept zij dan concreet toe op?

Deze leden willen graag weten waar de conclusie op is gebaseerd dat haaien en roggen in de Noordzee zijn uitgestorven door overbevissing. Hoe verhoudt zich dit tot andere onderzoeken die hebben aangegeven dat uitsterving van bepaalde soorten te maken heeft met klimatologische ontwikkelingen en andere natuurlijke schommelingen?

De leden van de VVD-fractie lezen als rode draad door de initiatiefnota dat het vooral inzet op meer gebiedsontsluitingen in zowel de Noord- als de Waddenzee. Klopt deze conclusie? Zo nee, waarom niet? Als de initiatiefnemer zich wel kan vinden in deze conclusie, gaat dit dan niet juist leiden tot meer ongelijkheid tussen de gebieden en wordt daarmee de flora en fauna niet ernstig verstoort? Immers, zoals de initiatiefneemster zelf ook al aangeeft; planten en dieren houden zich niet aan grenzen.

Deze leden missen in deze initiatiefnota de stem van de visser. Heeft de initiatiefnemer zelf met de vissers gesproken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, heeft zij gevraagd naar hun bereidheid om te investeren in nieuwe technologieën, zoals in de bodem beroerende visserij om met elektrotechnieken te vissen die vervolgens op weerstand stuiten in Europa?

De leden van de VVD-fractie vragen om een overzicht van de reeds benoemde maatregelen die financiële consequenties gaan hebben. Zij vragen de initiatiefnemer hierbij ook om een toelichting op welke wijze invulling wordt gegeven aan de financiering. Welke voorstellen moeten nader worden onderbouwd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de onderhavige initiatiefnota over een duurzame toekomst voor vis en visser. Deze leden delen het standpunt van de initiatiefnemer dat de bescherming en innovatie van de Waddenzee, Noordzee en de internationale zeeën van groot belang zijn. Economische en toeristische activiteiten moeten in evenwicht blijven met de bescherming van de natuur.

De leden van de PvdA-fractie ondersteunen het punt uit de initiatiefnota dat een overstap voor vissers naar duurzame visserij gemakkelijker moet worden gemaakt. De visserij moet daarvoor natuurvriendelijker en kleinschaliger worden en vis uit de streek moet de norm worden. Vissers die aantonen serieus werk te maken van duurzaamheid moeten worden beloond en gestimuleerd, zodat de sector als geheel stappen vooruit kan zetten. Een maatregel die hieraan bijdraagt en die deze leden nog missen in de nota is de invoering van een verplichte black box inclusief meetsysteem van het motorvermogen voor visserij op de Waddenzee. Zij vragen de initiatiefnemer hoe zij hier tegenaan kijkt en wat voor concrete maatregelen zij verder voorstelt om duurzame en natuurvriendelijke visserij op de Waddenzee te stimuleren.

Deze leden zijn van mening dat een netwerk van beschermde zeegebieden in belangrijke mate kan bijdragen aan een gezonde natuur en een gezond visbestand. Ook buiten deze beschermde zeegebieden moet ingezet worden op verduurzaming. Inzet op kleinschalige visserij en de bescherming van belangrijke kraamkamers en schuilplaatsen zijn hier voorbeelden van. Deze leden delen de opvatting dat Wind op Zee kansen biedt voor het ontstaan van nieuwe riffen waar schelpdieren zich kunnen vestigen. Windparken kunnen namelijk onder andere bijdragen aan betere leefomstandigheden van oesterbanken. Zij vragen wel wat er concreet wordt bedoeld met de kansen die bijvoorbeeld windmolens en scheepswrakken met zich meebrengen. Wat voor acties zouden er uit deze kansen volgens de initiatiefnemer voort moeten komen?

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven het belang van aandacht voor de internationale zeeën als bron voor voedsel en inkomen. Deze leden delen het misgenoegen van de initiatiefnemer dat de Afrikaanse kusten nog steeds worden leeggeroofd en dat het voor lokale vissers moeilijk is om nog vis te kunnen vangen. Deze sociaaleconomische pijler van de visserij verdient veel meer aandacht dan ze nu krijgt. Om die reden moet er een grotere rol komen voor de kleine vissers aan de West-Afrikaanse kust in plaats van voor internationaal opererende visserij organisaties, die tot op heden weinig hebben betekend voor kleinschalige vissers. De voorkeur moet daarom worden gegeven aan lokale en duurzame visserij. Wat vindt de initiatiefnemer van deze visie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de initiatiefnota van het lid Koşer Kaya over een duurzame toekomst voor vis en visser en complimenteren haar met dit initiatief. In grote lijnen kunnen deze leden zich vinden in de voorliggende initiatiefnota en de daarin gedane

voorstellen. Wel vinden zij een aantal aanbevelingen nog niet heel concreet en is de mate waarin aanbevelingen aanvullend zijn niet altijd even duidelijk opgeschreven. Zij hebben nog wel enkele opmerkingen en vragen.

Deze leden zijn het zeer eens met de initiatiefnemer dat een eenduidig beleid nodig is voor het beheer van de Waddenzee. Zij hebben eveneens het gevoel dat de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer niet naar behoren zijn uitgevoerd. De Algemene Rekenkamer adviseerde om één organisatie leidend te laten zijn, niet om meer af te stemmen zoals nu gebeurt. Het Waddengebied verdient een eenduidige beheersstructuur. Deze leden vragen de initiatiefneemster of zij een voorkeur heeft voor welke instantie leidend moet worden bij het beheer en hoe zij het traject tot 1 januari 2018 voor zich ziet. De motie Smaling (Kamerstuk 33 450, nr. 40) vroeg eerder ook al om de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer over het Waddengebied over te nemen.

De leden van de SP-fractie vragen of de initiatiefnemer kan aangeven welke mate van overbevissing op garnalen zij constateert en op welke rapporten zij dit baseert. Er wordt gesproken over mogelijke uitkoop van garnalenvissers. Kan de initiatiefnemer dit nader uitwerken? Welk bedrag is hiermee gemoeid? Hoeveel minder capaciteit wil zij bewerkstelligen? Hoe wil zij voorzien in een eerlijke balans tussen eigendomsrecht (artikel 1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens) en publiek belang? Is zij van mening dat er volledige compensatie van geleden economische schade moet plaatsvinden? In hoeverre schept dit een precedent bij andere onteigeningszaken? Deze leden vragen de initiatiefnemer nader uit de doeken te doen hoe een overstap voor vissers naar duurzame visserij gemakkelijker wordt gemaakt en hoe niet-invasieve en natuurvriendelijke vismethoden worden ontwikkeld. Worden bepaalde subsidies of gelden ingezet? Welk beleid wordt op welke wijze veranderd?

Deze leden onderschrijven de inzet op een netwerk van beschermde natuurgebieden op zee. Hoe groot moet dit netwerk uiteindelijk ongeveer worden?

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de paragraaf ««Voorkom vangstverbod»». Zij willen graag weten welk nationaal beleid wordt voorgesteld en waar dit aanvullend is op het Europees visserijbeleid voor maximum sustainable yield (MSY). Voldoet het Europese beleid niet? Wanneer zou een onttrekkingsstop nationaal moeten worden ingevoerd en op welke basis?

Deze leden onderschrijven veel van de problemen die geconstateerd worden in de paragraaf ««Internationale zeeën» en hebben hier zelf ook geregeld voorstellen over ingediend. Zij vinden de financiële paragraaf wat weinig specifiek. Kan de initiatiefnemer nader duiden waar welke bedragen aan uitgegeven moeten worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de initiatiefnota van het lid Koşer Kaya over een duurzame toekomst voor vis en visser. Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de CDA-fractie vragen of de initiatiefnemer gesprekken heeft gevoerd met de visserijsector en visserijonderzoekers voorafgaand aan het opstellen van de initiatiefnota. Zo nee, waarom niet? Is de initiatiefnemer het met deze leden eens dat het niet rechtvaardig is om enkele

specifieke soorten en producten te noemen, zonder het beschermingsproces rond die producten en soorten verder te schetsen, en daarmee enkel (althans, zo lijkt het) een negatief beeld te willen scheppen voor de hele visserijsector? Kan de initiatiefnemer het aantal van 331 miljoen kilo vis die in Nederland per jaar wordt aangeland, toelichten? Hoe zit dit bij andere Europese landen?

Deze leden lezen dat er in de initiatiefnota onderwerpen worden benoemd die niet worden gevolgd door beslispunten. De vraag blijft bijvoorbeeld wat de initiatiefnemer verder wil ondernemen op het gebied van zandsuppletie. Wil zij daarop meer onderzoek laten uitvoeren en gaat zij ook de visserijsector daarbij betrekken? Daarnaast vragen deze leden wat er volgens de initiatiefnemer momenteel mis gaat in het beheerbeleid van het Wad, los van de besluitvormingsstructuur. Kan de initiatiefnemer toelichten waarom de garnalenvisserij niet duurzaam is? In hoeverre beroert de garnalenvisserij de bodem en heeft dat te vergaande negatieve effecten? Kan de initiatiefnemer aangeven waarom zij zich niet kan vinden in de duurzaamheid van de garnalenvisserij, terwijl deze visserijsector op het punt staat om het certificaat van het Marine Stewardship Council (MSC) te krijgen dat aangeeft dat deze visserij duurzaam is?

Deze leden vragen waarom, volgens de initiatiefnemer, de visserij op de Noordzee nu niet duurzaam is. Welke visserij is volgens de initiatiefnemer wel duurzaam en welke niet, en waarom? Kan zij beargumenteren waarom er volgens haar niet duurzaam gevestigd wordt terwijl de adviezen om duurzaam te vissen van het International Council for the Exploration of the Sea (ICES) worden gevolgd? Waarom moet natuur volgens de initiatiefnemer ongestoord zijn en is dat wel mogelijk op de Noordzee gezien de vele functies? Waarom kunnen natuur en mens volgens de initiatiefnemer niet samen?

Is de initiatiefnemer bereid om de leden van de CDA-fractie erin te steunen dat het Visserij Innovatiefonds gebruiksvriendelijk voor vissers wordt ingezet? Is de initiatiefnemer bereid de oproep van deze leden te steunen dat de regels niet met terugwerkende kracht anders worden toegepast? Vindt de initiatiefnemer het ook onterecht dat, terwijl eerder regels niet werden toegepast, later na grote inspanningen van deze innovatieve vissers opeens grote bedragen werden teruggevorderd onder het mom van andere toepassing van dezelfde regels (Schriftelijke Kamervragen, Aanhangsel van de Handelingen vergaderjaar 2016–2017, nr. 321)?

Waarom richt de initiatiefnemer zich in haar nota op een van de weinige soorten, de zeebaars, waar het slecht mee gaat en waar maatregelen voor genomen worden, en niet ook op de vele soorten in de Noordzee waar het goed mee gaat? Is het ook niet zo dat de kraamkamers en schuilplaatsen van de zeebaars zuidelijk van de Nederlandse wateren, in het Engelse Kanaal en nog verder, liggen?

De leden van de CDA-fractie vragen de initiatiefnemer of het juist niet zo is dat de Nederlandse internationale visserijsector grote inspanningen doet voor het visserijbeheer en onderwijs en werkgelegenheid van de lokale bevolking en hiervoor juist samenwerkt met niet-gouvernementele organisaties, zoals blijkt uit het Memorandum of Understanding getekend door de visserijsector en Greenpeace?

Deze leden vragen waarom de initiatiefnemer zich in de initiatiefnota niet gericht heeft op het bevorderen van de populatie van trekvisserij onder andere ten aanzien van toegang van trekvisserij tot de zee vanuit binnenwateren en vice versa.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie danken de initiatiefnota van de initiatiefnota over een duurzame toekomst voor vis en visser voor haar werk en inbreng. Deze leden zijn positief over de aandacht die in deze initiatiefnota wordt gevraagd voor duurzaam gebruik van de zee. Het is daarbij belangrijk dat de belangen van alle stakeholders in balans zijn.

In het bewaken van de balans is het noodzakelijk de meningen van niet-gouvernementele organisaties en visserijorganisaties helder op een rij te hebben en te toetsen aan hetgeen wetenschappelijk bekend is. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen in hoeverre feitelijke inbreng is geleverd door visserijorganisaties en wetenschappers en in hoeverre draagvlak wordt gevonden voor de initiatiefnota bij deze stakeholders.

Deze leden ondersteunen de oproep van de initiatiefnemer voor een toekomstbestendige visserij, maar zien ook dat er weinige concrete aanbevelingen worden gedaan voor wat de initiatiefnemer daaronder verstaat. Zij vragen de initiatiefnemer om meer toelichting te geven op haar visie hoe een dergelijke toekomst concreet vorm kan worden gegeven in de praktijk.

De leden van de ChristenUnie-fractie beschouwen de Waddenzee als een waardevol gebied waar natuur en menselijk medegebruik hand in hand gaan. Deze leden vragen de initiatiefnemer om meer in te gaan op innovatieve mogelijkheden die bijdragen aan een duurzamer menselijk medegebruik, zoals bijvoorbeeld pulsvisserij op de Waddenzee.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de initiatiefnota wijst op de mogelijkheden van meervoudig ruimtegebruik. Zij verzoeken de initiatiefnemer dit belangrijke punt nader uit te werken.

II Antwoord / Reactie van de initiatiefnemer